

HELSINGIN YLIOPISTO, KOULUTUS –JA KEHITTÄMISKESKUS PALMENIA

Apteekki- ja farmasian erikoistumisopinnot proviisoreille, PD

Päivi Palviainen: Apteekin lääkeneuvonta osana mielenterveyspotilaiden hoitoa

Projektityö: 55 s., 7 liitettä (13 s.)

Projektityön ohjaaja: ylilääkäri, psykiatrian erikoislääkäri Juhani Solantaus

Maaliskuu 2009

TIIVISTELMÄ

Kroonisten sairauksien lääkehoidot toteutuvat vain viisikymmentäprosenttisesti. Sama koskee myös vakavia psyyken sairauksia. Nykyisin apteekkien asiakaspalvelussa panostetaan lääkeneuvontaan. Psyykenlääkkeet ovat yksi vähiten informoiduista lääkeryhmistä reseptitoimitustilanteissa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida, miten apteekin farmaseuttien henkilöstö voi tukea mielenterveyspotilaiden lääkehoitojen toteutumista. Lisäksi arvioitiin hoitomyöntyvyyttä ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Tutkimuksessa toteutettiin yhteensä kuusitoista potilashaastattelua kahdessa paikallisessa psykiatrian erikoissairaanhoidon hoitoyksikössä sekä perusterveydenhuollon mielenterveysyksikössä potilaiden lääkitykseen liittyvien kysymysten selvittämiseksi. Tutkimuksessa mukana olleen apteekin farmaseuttinen henkilöstö toteutti psyykenlääkkeiden lääkeneuvonnan itsearviointin. Potilaiden hoitomyöntyvyyttä arvioitiin kymmenen kysymyksen sarjalla, joka oli kehitetty psyykenlääkkeiden käyttäjille. Hoitomyöntyvyyttä tarkasteltiin myös potilaiden oman kerronnan pohjalta, jossa he kuvasivat sairastumisen vaiheita, kokemuksiaan lääkeshoidoista ja elämäntilannettaan siinä kontekstissa, jossa he elivät.

Lääkityskyselyn ja haastattelujen perusteella potilailla oli lääkitykseen liittyviä kysymyksiä. Lääkkeiden haittavaikutukset olivat yleisempi syy toteutettuihin lääkevaihtoihin kuin riittämätön teho. Lääkkeiden aiheuttamat haittavaikutukset vaikuttivat vahvasti hoitomyöntyvyyteen. Hoitomyöntyvyyttä voitiin onnistuneesti arvioida tutkimuksessa käytetyllä kysymyssarjalla, joskin joidenkin potilaiden kohdalla pelkän kyselyn perusteella hoitomyöntyvyys näyttäytyi positiivisempana kuin mitä potilasta tarkkailtaessa tai hänen kanssaan keskusteltaessa saattoi olettaa. Arvioiduissa psyykenlääkkeiden toimitustilanteissa lääkeneuvonta toteutui sisällöllisesti suppeana. Apteekin farmaseuttisen henkilöstön mielestä psyykenpotilaiden lääkeneuvonnassa olennaisinta oli asiakkaan huomioonottaminen. Mielenterveyspotilaiden hoitoa tukevan roolin parempi toteutuminen apteekissa edellyttää vuorovaikutteisen lääkeneuvonnan kehittämistä. Ajankohtaista on myös yhteistyön vastuunjaosta ja toimintamalleista sopiminen paikallisella tasolla.

Avainsanat: lääkeneuvonta, hoitomyöntyvyys, hoitojen seuranta, moniammatillinen yhteistyö